

Een kunstenaar aan zee:

Eduard Dubar

E

DOUARD-JULIEN-JOSEPH DUBAR werd op 2 augustus 1803 te Oostende geboren als zoon van Ignace Dubar en Thérèse Roselt. Hij overleed er op 27 mei 1879.

Zijn vader, Ignace Dubar was "gezondheidsofficier" te Oostende en was lid van chirurgische en geneeskundige genootschappen te Amsterdam, Bordeaux, Douai en Toulouse. Op 29 april 1799 was hij te Oostende in het huwelijk getreden met Thérèse Roselt, telg uit een familie van beroemde chirurgen.

In het Oostende van toen ontpopte Ignace Dubar zich als een fel anti-orangist. In het lokale blad *Courrier Maritime* dat hij in 1820 samen met Scheldewaert uitgaf, schreef hij felle artikels in die zin.

Ignace Dubar was verder auteur van een *Guide du Baigneur* (1825) en een wetenschappelijk werk *Ostéographie de la baleine échouée à l'est du port d'Ostende le 4 novembre 1827*. Dit laatste werk werd in 1828 bij Laurent te Brussel uitgegeven. Het was een wetenschappelijke beschrijving van de walvis, die in november 1827 te Oostende aanspoelde, geïllustreerd met foto's van François Boussuet, toen professor aan de Oostendse "School voor Teken- en Bouwkunde".

EDOUARD DUBAR trad in het huwelijk met Thérèse Rackman en op 1 mei 1826 werd te Oostende hun dochter Adèle Dubar geboren. Adèle Dubar huwde met Joseph-Philippe Daniels en overleed te Oostende op 20 april 1917.

Edouard Dubar was cartograaf bij het Geografisch Instituut te Brussel en kunstschilderde ook een beetje: maritieme onderwerpen.

We menen hem met grote zekerheid te mogen identificeren met de man die enkele marines tentoonstelde tijdens de Brusselse "salons":

- 1836: Een baken bij zonsondergang
- 1839: Gezicht op de Vlaamse kust.

Omstreeks 1858 had E. Dubar een goed lopende zaak, Kapellestraat Oostende. Hij verkocht er prenten, litho's, muziekpartituren en dergelijke. Op een latere datum vinden we het huis Dubar terug op het nr 25 van de Kapellestraat. Dubars schoonzoon Joseph Daniels werd metertijd vennoot in deze handelspraktijk.

Fotograaf

Rond 1868 ontpopten E. Dubar en diens schoonzoon J. Daniels zich verder als fotografen, een der eerste ateliers in Oostende. Het eigenlijke atelier "Photographie E. Dubar & Daniels (later "Daniels-Dubar"), was gevestigd in de Oostendse Louisastraat.

Edouard Dubar & Joseph Daniels als uitgevers van litho's met Oostendse gezichten

De opkomst van de lithografie in het begin van de 19de eeuw opende tal van nieuwe, onvermoede perspectieven op gebied van druk- en reproductietechnieken. De litho was relatief goedkoop, bood tal van mogelijkheden en liet sneller werk toe dan de oude procédés.

Net als elders rezen ook in onze steden de lithografische drukkerijen als paddestoelen uit de grond: Borremans, Jobard, Daveluy, Degobert & Spelle, Dewasme-Plettinckx, Kierdorff, Masson, Ratinckx, Simonau & Toovey, Stapleaux...

Vele genres drukwerk kenden dank zij de lithografie een ongekende opbloei of stimulans: de affiche, de porseleinkaart en ook de reproductie van topografisch prentenmateriaal.

Dit alles was ook, met enige vertraging ten opzichte van grotere steden weliswaar, het geval te Oostende, in die tijd nog een kleine kustplaats, amper ontluikend als badstad.

Michiel Van Cuyck, leraar aan de lokale "School voor Teeken- & Bouwkunde" verzorgde vele van de vroegst bekende litho's met Oostendse gezichten.

In 1841 gaf Jean Elleboudt, boekhandelaar in de Oostendse Kerkstraat, een belangrijke reeks litho's uit onder de titel "Album d'Ostende". De prenten waren het werk van de bekende kunstenaars E. Manche en L. Ghemar.

Enkele jaren later, in 1847, tekende Frans Stroobant de litho's voor de nu nog fel begeerde reeks "Monuments et vues d'Ostende", uitgegeven door Joseph Buffa en dezelfde Elleboudt.

In hun handelszaak verkochten Dubar & Daniels deze lithografische Oostende-souvenirs als zoete broodjes. En in de vijftiger jaren gingen ze er toe over zélf lithografieën met Oostendse thematiek uit te geven.

Uit grondige voorstudie van al het voorhanden zijnde materiaal kwamen we eerder al tot de konklusie dat de tekeningen het werk van Dubar waren, terwijl Daniels enkel uitgever was.

In de vijftiger jaren gaf J. Daniels-Dubar onder zijn naam een reeks van wellicht twaalf chromolitho's uit. Tot nu toe konden we er slechts zeven van terugvinden. Het betreffen gezichten op Oostende: n° 5, Promenade à Mariakerke; N° 7, L'estacade; N° 8, Le Phare; N° 9, La plage à l'ouest; N° 10, Les bains; N° 11, Hôtel de ville et casino; N° 12 Le kursaal. Allen zijn getekend "J. DANIELS-DUBAR EDITR".

Van hem kennen we ook een "Vue générale des bains" en de pittige reeks "Souvenir des Bains d'Ostende". Deze nog steeds populaire reeks litho's door J. Daniels-Dubar uitgegeven, zijn prenten met zogenaamde "badscènes": een serie van 99 chromolitho's onder de titel "Souvenir des bains d'Ostende" in albumvorm op de markt gebracht, omstreeks 1860.

De prenten meten bij benadering 34,5 x 27 cm. Er bestaat ook een uitgave van de prenten, los buiten albumverband, in een merklijk kleiner formaat.

In het overgrote deel van deze grappige prenten worden twee personages met elkaar gekonfronteerd: meestal een dame en een heer, een dame met een badmeester, twee nog maagdelijke juffrouwen... De begeleidende teksten bevatten meestal voor die tijd pikante zinspelingen.

De nummers 5, 18, 26, 30, 44, 46, 96 zijn gesigineerd Br of Braud (Dubars schuilnaam dus), terwijl de overige, niet gesigineerde prenten duidelijk van dezelfde hand zijn.

Tenslotte is E. Dubar ook, naast Michel Van Cuyck een der allervroegste leermeesters van zijn jongere stadsgenoot James Ensor. Deze laatste berichtte daar later in zijn tekst *Ma vie en abrégé* als volgt over: "*Le goût de la peinture me vint vers les treize ans; alors, deux vieux peintres d'Ostende, Van Cuyck et Dubar, saumurés et huileux m'initierent professoralement aux poncifs décevants de leur métier morne, borné et mort-né...*"

Ensor liet zich dus nogal laatdunkend uit over Van Cuyck en Dubar. Ten onrechte, want het waren nu eenmaal mensen uit een andere tijd. Maar wie de grappige badscènes en de reeks litho's waarin Dubar de draak steekt met het Belgisch leger heeft gezien, zal akkoord gaan dat Dubar toch méér is dan het kleur- en fantasieloos schildertje, zoals Ensor zelf en ook diens laatste biograaf R.L. Delevoy ons hem wilden voorstellen. Delevoy, die het niet eens de moeite waard achtte voor zijn standaardwerk nu toch eindelijk eens na te gaan wie Van Cuyck en Dubar eigenlijk geweest waren noemde Dubar dan nog abusief André i.p.v. Edouard...

Norbert Hostyn